

gemeente
Goeree-Overflakkee

GEMEENTE
NISSEWAARD

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Programma VAWOZ
Postbus 111
9200 AC Drachten

Onderwerp: zienswijze cNRD VAWOZ 2031-2040

Spijkenisse, 26 maart 2024

Geachte heer/mevrouw,

Momenteel ligt de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (cNRD) van het Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee (hierna VAWOZ) 2031-2040 voor inspraak ter inzage. Met deze brief maken de gemeenten Voorne aan Zee, Nissewaard, Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee gezamenlijk gebruik van de mogelijkheid om een reactie in te dienen. De vier gemeenten kennen voor een groot deel dezelfde identiteit, welke hieronder wordt gepresenteerd. Bovendien kennen de gemeenten veelal ten aanzien van dit thema dezelfde belangen en trekken daarom gezamenlijk hierin op.

In de jaren '60 en '70 was er een ingrijpende verandering van de noordgrens van het eiland Voorne-Putten, namelijk de ontwikkeling van het Haven Industrieel complex (met de komst van gedeeltelijk opgespoten terreinen). Aanzienlijke delen van de voormalige gemeenten Zwartewaal, Heenvliet, Geervliet en Spijkenisse moesten daarbij worden prijsgegeven aan de vooruitgang, terwijl de kleine nederzetting Nieuwesluis zelfs geheel van de kaart verdween. Met het programma VAWOZ op het grondgebied van de 4 gemeenten dreigt wederom een onomkeerbaar proces te ontstaan dat vergelijkbaar is met die toenmalige grootschalige gebiedstransformaties. De impact van een converterstation en een elektrolyser op cruciale functies van dit gebied zoals wonen, recreatie, landbouw en natuurbeheer is evenzo systeemontwrichtend.

Wij zijn trots op de Zuid-Hollandse Delta dat zich kenmerkt als een veelzijdig gebied met een rijke historie, een sterke sociale binding en een karakteristiek landschap verbonden met de zee waar rust, ruimte en reuring altijd dichtbij zijn.

De Zuid-Hollandse Delta kent een hoogwaardig landschap met belangrijke landbouwgronden vanwege de vruchtbare (zee)bodem, natuur en de grote mogelijkheden voor (water)recreatie. Daarnaast is het een 'schakelgebied' tussen metropool en land. Op het eiland Voorne-Putten komt deze karakteristieke functie tot uitdrukking met de steden Spijkenisse en Hellevoetsluis gelegen in een landelijk gebied.

We willen de Zuid-Hollandse Delta voor de huidige en toekomstige inwoners en gasten behouden om te wonen, werken en te recreëren. Juist ook omdat het bijdraagt aan het bieden van ruimte aan degenen die werken in het Havengebied en aan een aantrekkelijke verblijfsomgeving aan de zuidkant van de Randstad.

Algemeen

Om binnen het beoordelingskader tot een voor ons gebied passend afwegingskader te komen, wordt in deze zienswijze op de volgende thema's ingegaan:

1. Zoeklocatie converterstation en elektrolyser;
2. Zoekgebieden aanlandingsstation voor waterstof;
3. Aanlandingszone elektriciteit en waterstof en de effecten op diverse aspecten van de routes over land.

Voorafgaand willen wij een opmerking plaatsen over de wijze waarop wij binnen het project VAWOZ betrokken zijn. In de cNRD staat aangegeven dat het participatieproces als uitgangspunt gebruikt is voor de inhoud van het concept en wordt aangegeven dat de kansrijke oplossingen tot stand zijn gekomen in overleg met de stakeholders. We herkennen ons niet in dit beeld. Er heeft ten aanzien van de zoeklocaties voor een converterstation en elektrolyser of een aanlandingsstation voor waterstof geen overleg of inspraakmoment plaatsgevonden, tenzij u de mededeling op de ambtelijke werksessie d.d. 19 september 2023 dat Voorne-Putten als zoeklocatie is aangewezen, beschouwd als het gezamenlijk zoeken naar kansrijke oplossingen.

Om die reden kwam de betreffende aanwijzing zoals opgenomen in de cNRD ons rauw op het dak. Wij zien het gezamenlijk optrekken in een dergelijk proces als een belangrijke voorwaarde om tot een breed gedragen voorstel te komen. Wij gaan dan ook graag op korte termijn met u en de diverse stakeholders in gesprek in aanloop naar een beoordelingskader met een passend afwegingskader. Ook de projecten *Delta Rhine Corridor (DRC)* en *Nederwiek 3* zijn in procedure, waarbij wij ook onze zienswijzen naar voren hebben gebracht. Wij missen de integraliteit van de verschillende opgaven bij de DRC, Nederwiek 3 en VAWOZ. Hierdoor is er een grote kans dat de verschillende trajecten onvoldoende inzicht geven in de cumulatieve en onomkeerbare effecten die deze in onze regio hebben. Gelet op uitlatingen van uw kant gaan wij er van uit dat hier vanaf nu meer aandacht aan gegeven wordt.

1. Zoeklocaties converterstation en elektrolyser

A. Nissewaard/Simonshaven

In de cNRD is een zoeklocatie opgenomen voor een converterstation en een elektrolyser in een straal van 6 kilometer rondom het bestaande transformatorstation Simonshaven. Deze straal bestrijkt bijna het hele grondgebied van Nissewaard. Ten aanzien van deze zoeklocatie brengen wij het volgende naar voren. Het landschap van de Zuid-Hollandse Delta is een plek van rust op een steenworp afstand van de drukte van de metropool. De zeekleipolders, grote groenstructuren, dijken, kreken, slikken en historische kernen vormen samen een uniek cultuurlandschap. Wanneer hier een converterstation en een elektrolyser (met een gezamenlijke oppervlakte van minimaal 25 hectaren) worden gerealiseerd heeft dit een onomkeerbaar en negatief effect op cruciale functies van het gebied.

De grote schaal en het industriële karakter van beide installaties staan haaks op de aard van het cultuurlandschap en is daarmee per definitie gebiedsvreemd. Door de openheid van het landschap zullen het converterstation en de elektrolyser vanuit de wijde omtrek goed zichtbaar zijn. Met landschappelijke inpassing kan het zicht op het terrein hooguit worden verzacht, maar wordt dat niet volledig weggenomen. Bovendien zal met name een elektrolyser visueel interfereren met de industrie van de Rotterdamse haven. Waar haven en eiland nu nog met elkaar contrasteren, zal het karakter van het eiland met de realisatie van een converterstation en een elektrolyser meer en meer industrialiseren.

Het landschap van de Zuid-Hollandse Delta is in haar huidige vorm om meerdere redenen van waarde. In de eerste plaats voor de voedselvoorziening en de natuur. Weidevogel- en natuurgebieden worden afgewisseld met landbouwgebieden. De landbouwkundig goede (zeeklei)gronden worden bewerkt voor voedsel en/of biobased producten. Voor de transitie naar een duurzame en volhoudbare landbouw heeft de agrarische sector een bepaalde omvang nodig. Wanneer deze omvang te klein wordt is de sector niet langer aantrekkelijk voor afnemers en ondersteunende diensten zoals loonwerkers en veeartsen. Ook voor de natuur is eerder meer dan minder ruimte nodig. De realisatie van een converterstation en een elektrolyser, alsmede de (ondergrondse) infrastructuur, zullen leiden tot een substantiële afname van ruimte voor landbouw en natuur. Tevens zal de druk op de zoetwaterschikbaarheid verder worden vergroot. De kritische ondergrens komt hiermee in zicht. Zeker als het converterstation en de elektrolyser aanleiding geven voor verdere industrialisering van het eiland Voorne-Putten. Daarmee is dit speelveldbepalend in het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied, waarin alle betrokken partijen samenwerken aan een duurzame toekomst voor het landelijk gebied.

In de tweede plaats heeft het landschap waarde voor inwoners en recreanten. Het is een plek van rust waar je kunt ontspannen en bewegen. De nabijheid van het landschap draagt op die manier in belangrijke mate bij aan een fijn en gezond leefklimaat van zowel de Zuid-Hollandse eilanden als de metropool Rotterdam-Den Haag. Het is één van de redenen waarom talen en bedrijven zich in dit gebied willen vestigen. Juist in een van de dichtstbevolkte regio's van Nederland is het van belang om landschappen als de Zuid-Hollandse Delta te koesteren. Dat wil niet zeggen dat het landschap niet mag veranderen. Verschillende opgaven op het gebied van natuur, water en klimaat vragen juist om maatregelen, waarbij rekening dient te worden gehouden met de uitgangspunten van de kamerbrief 'water en bodem sturend'. De realisatie van een converterstation en een elektrolyser zou het landschap onherstelbaar beschadigen.

Een converterstation in dit gebied bleek in MER fase 1 voor Net op Zee IJmuiden Ver Beta onder andere op landschap zeer negatief vanuit het perspectief van zichtbaarheid, gebiedskarakteristiek en samenhang van elementen en context. Na MER fase 1 is geen verder onderzoek gedaan naar een aansluiting op 380kV-station Simonshaven omdat er een beter alternatief was, namelijk aansluiten op de Maasvlakte. Wat ons betreft is er aan dit uitgangspunt niks veranderd. De impact van een converterstation en een elektrolyser op de omgevingskwaliteit is groot en wij zien een industrieel gebied, in dit geval Europoort/Maasvlakte, als de aangewezen locatie voor converterstations en elektrolyzers. In de bijlage is een aantal specifieke vragen en opmerkingen opgenomen, waar wij graag een reactie van u op krijgen.

B. Europoort

In de cNRD is ook een zoeklocatie weergegeven voor een converterstation en grootschalige elektrolyser bij het toekomstige 380kV-station Europoort. Ten aanzien van deze zoeklocatie willen wij opmerken dat de realisatie van dergelijke voorzieningen ten zuiden van het Hartelkanaal niet wenselijk en onrealiseerbaar is vanwege de grote impact op landschappelijke en andere ruimtelijke waarden binnen het gebied.

Ten aanzien van de landschappelijke waarde van het gebied gelden hier grotendeels dezelfde argumenten die bij de zoeklocatie Simonshaven hierboven zijn beschreven. De open en weidse poldergebieden (jonge en oude zeekleipolders) in Voorne aan Zee lenen zich niet voor dergelijke grote industriële installaties. Binnen het zoekgebied is dan ook de landschappelijke Noordrand van Voorne-Putten gelegen, die een belangrijke groene buffer vormt naar het Haven Industrieel Complex. Met het realiseren van dergelijke voorzieningen wordt deze bufferfunctie tenietgedaan en wordt het

industriële karakter juist dichterbij gehaald. In geval van realisatie van een converterstation of elektrolyser dan heeft dit een negatief en onomkeerbaar effect op de hiernavolgende functies en waarden van het gebied.

Zo zijn er, zoals reeds aangegeven op figuur 5.5 van het groeidocument, een groot aantal belemmeringen op het gebied van reeds aanwezige buisleidingen, contouren voor gevoelige objecten, NNN- en Natura2000 gebieden.

Bovendien bevinden zich binnen de contour van 6 kilometer ook dorps- en stedelijke functies, waarbij de erfgoedwaarde van de kern Brielle belangrijk is om in stand te houden. Dit gebied kent dan ook een divers cultuurlandschap met toeristisch-recreatieve waarde, waarbij de open ruimte rondom Brielle dient gevrijwaard te worden in het kader van het schootsveld van de vesting.

Tenslotte spelen er reeds tal van andere (vastgestelde) opgaven en beleidsdoelen binnen dit gebied, die met een realisatie van een converterstation of elektrolyser onmogelijk zijn om te realiseren. Enkele voorbeelden hiervan verhouden zich tot het glastuinbouw intensiveringsgebied rondom Tinte en de toenemende druk op de ondergrond met de komst van buis- en kabelleidingen. Dit laatste wordt versterkt door een essentiële duurzaamheidsopgave binnen dit gebied. De glastuinbouw is namelijk een belangrijke partner in de opgave naar een aardgasvrij Voorne aan Zee met de potentie van aardwarmte in dit gebied. Tevens is de Noordrand van Voorne-Putten een belangrijk zoekgebied voor duurzame zonne- en windenergie in het kader van de RES-opgave van energieregio Rotterdam-Den Haag. Voorts zijn er ook opgaves in dit gebied voor bosaanplant (Bos- en Bomen strategie) en zijn we beducht op de gevolgen van een converterstation of elektrolyser op de waterkwaliteit- en kwantiteit van ons watersysteem, waaronder het Brielse Meer.

De impact van een converterstation en een elektrolyser op de omgevingskwaliteit in het gebied ten zuiden van het Hartelkanaal is dus ook hier groot. Wij verzoeken nadrukkelijk u om dit mee te nemen in de verdere onderzoeken en benadrukken dat dergelijke installaties zeer onwenselijk zijn in dit gebied.

2. Zoekgebieden voor aanlandingsstation voor waterstof

Op pagina 46 van de cNRD wordt stilgestaan bij het meenemen van drie zoekgebieden voor een aanlandingsstation voor waterstof, waarvan twee zoekgebieden gelegen zijn binnen de gemeenten Voorne aan Zee en Nissewaard. Hierin zijn de gemeenten niet gekend. Onduidelijk is wat de onderzoeken behelzen gelet op de omvang van de zoekgebieden, de koppeling aan een indicatieve route voor een waterstofleiding, de ruimtelijke impact en de externe veiligheid. Het is hierbij van groot belang dat er duidelijk kaartmateriaal beschikbaar wordt gesteld.

Wij willen met u in overleg treden om de onduidelijkheden weg te nemen en de genoemde impact in de opstelling en beoordeling van het onderzoek te verwerken. Het ruimtelijke afwegingskader vanuit de optiek van de gemeenten is in het vorige punt uitgebreid weergegeven.

3. Aanlandingszone elektriciteit en waterstof en de effecten van de routes over land.

Vanwege de samenhang met de DRC en Nederwiek 3 wordt met een samenvatting van de daarop gegeven zienswijzen onze voorwaarden en nog openstaande vragen met betrekking tot de aanleg en eventuele gevolgen van het netwerk nogmaals in deze zienswijze onder de aandacht gebracht.

Zoals hiervoor omschreven bestaat de regio uit groene eilanden met een open landschap. Het diverse landschap is een unieke kernwaarde van onze gemeenten en vormt een belangrijk aspect in de (woon)aantrekkelijkheid en leefbaarheid van de regio. Sommige onderdelen ervan hebben niet voor niets een beschermde status. Wij als gemeenten zetten in op behoud van dit landschap. Doorsnijding van bijvoorbeeld de oude polderstructuren leidt tot onherstelbare schade aan het landschap. Hieronder volgt puntsgewijs onze visie op de mogelijke aanleg van kabels en leidingen in de 4 gemeenten in onze regio in het algemeen en voor een aantal gebieden in het bijzonder:

- Het is ongewenst om kabels aan te leggen in/door de aangewezen rustgebieden in de N2000-gebieden Voordelta, Duinen van Goeree en Kwade Hoek (Slikken van de Kwade Hoek), Haringvliet (Slijkplaat, Ventjagersplaten), Voornes Duin en Hollands Diep;
- Een aantal tracéalternatieven kruist de opgaven voor NNN. Het tracé HVM-EUP doorkruist NNN-gebied de Strypse Wetering, dat tevens een belangrijk waterbergingsgebied is. De tracés HVM-SMH2 en HVM-DRC doorkruisen het (nog te realiseren) NNN-gebied Schapengors. Wij gaan ervan uit dat wij bij het afwegen van de belangen, het vaststellen van de gebiedskarakteristieken en de daaropvolgende toetsing worden betrokken;
- Er is voorzien in een aanlandingszone voor elektriciteit en waterstof bij de monding van het Haringvliet, waarna de kabels en leidingen zowel over land als door het water verder gaan. Wij hebben grote bezwaren tegen de ontgraving van duingebieden of gebieden met hoge archeologische verwachtingswaarden en hebben een voorkeur voor de passage om de Haringvlietdam heen. In het kader van Nederwiek 3 zou hier onderzoek naar uitgevoerd worden, wij vragen u de resultaten met ons te delen en als input te gebruiken voor verder overleg;
- In de aanlandingszone *Haringvlietmond* vindt een proces van verzanding plaats. Voor de kust van Voorne, bij de Kop van Goeree en in de vaargeul naar het Haringvliet is de zeebodem in de afgelopen decennia ingrijpend veranderd en dit proces van verzanding zet door. Dit is van invloed op onder meer de natuur, het karakter van het strandgebied, de recreatiemogelijkheden en de waterveiligheid. De gevolgen en handelingsperspectief daarbij worden momenteel onderzocht door een coalitie van meerdere (overheids)partijen, waaronder Goeree-Overflakkee, Nissewaard en Voorne aan Zee. Ook verschillende ministeries (EZK en LNV) zijn hierover ingelicht. Wij verzoeken nadrukkelijk om dit mee te nemen in de verdere (milieu)onderzoeken en te waarborgen dat er geen versterkende effecten op de verzanding van de kust plaatsvinden.
- We zetten in op het behoud van het maritiem cluster te Stellendam. Gezien het belang van het Slijkgat voor de beroeps- en recreatievaart, stuurt de regio scherp op het nakomen van de afspraken uit het Alders-akkoord met het Havenbedrijf Rotterdam en Rijkswaterstaat om het Slijkgat op de overeengekomen diepte te houden. Er is grote zorg dat wanneer hierin een kabel wordt aangelegd dit een verstoring van de bodem oplevert en gevolgen op kunnen leveren die verdere verzanding in de hand werken, met als gevolg hinder voor het scheepvaartverkeer. Voor ons is het dan ook een voorwaarde om een mogelijke kabel bij de Binnenwaterroute zo ver mogelijk van de havens van Goeree-Overflakkee en Hellevoetsluis mee te nemen in het vervolgtraject;
- De (aanleg van de) kabel via het GOF en het BWA tracé (uit Nederwiek 3) levert tijdelijke en blijvende beperkingen op voor de bevaarbaarheid van dit water. De restricties ten aanzien van ankeren boven de kabels beperken de mogelijkheden voor de scheepvaart, waaronder recreatievaartuigen. Voorwaarde voor ons is dat hinder en inperking van mogelijkheden voor de scheepvaart tot een minimum worden beperkt;

- In de cNRD wordt meerdere malen verwezen naar de relatie met het waterstofnetwerk Nederland. Het is echter onbekend wat de mogelijke veiligheidseffecten van dit netwerk zijn en wat de status hiervan momenteel is. Hoe zeker is het dat dit ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt. Wij verzoeken u om in de huidige en toekomstige stukken het voorbehoud te maken dat het waterstofnetwerk Nederland nog in onderzoek is en een eigen traject volgt. Wij gaan ervan uit dat wij in dit traject meegenomen worden;
- Het is van groot belang dat de mogelijke tracés de woningbouwopgave niet gaan belemmeren door bouwrestricties in de kabelzone en doorkruising of afsnijden van de diverse woningbouwlocaties. Daarbij komt dat het voor alle locaties met kabels en leidingen helder moet zijn óf en zo ja wat de elektrische beïnvloeding van de kabel is op de directe omgeving. Een voorbeeld hiervan is dat de HVM-EUP elektriciteitskabel lijkt te interfereren met de beoogde uitbreiding van de dorpskernen Oostvoorne (project Molenweg-Valweg) en Rockanje (project Nieuwe Achterweg). Wij willen met u in overleg om een verdiepingsslag te maken waarbij de gevolgen voor (mogelijke) woningbouwprojecten en mogelijke alternatieve locaties voor woningbouw verder in beeld worden gebracht;
- Landbouw, veeteelt, visserij en recreatie zijn van oudsher sectoren die horen bij de cultuur van de regio en in belangrijke mate de identiteit van het gebied bepalen. Ze zijn een belangrijke economische drager van de regio. De sectoren staan in Nederland voor de grote opgave de bedrijfsvoering toekomstbestendig te maken. Deze sectoren mogen door ontgraving voor aanleg van de kabel of de aanwezigheid van de kabel in de grond niet belemmerd worden in hun bedrijfsvoering. Wanneer dit wel het geval is, gaan wij ervan uit dat er mogelijkheden zijn voor compensatie;
- De Haringvlietdam is voor de gemeente Voorne aan Zee een regionaal zoekgebied voor windenergie. Wij willen benadrukken dat voorkomen moet worden dat de mogelijke komst van een kabeltracé invloed heeft op de realisatie en exploitatie van windturbines op deze locatie. Daarnaast beperkt de aanleg van kabels de mogelijkheden voor duurzame energie op de eilanden. De ruimte om deze opgave te vervullen is al beperkt, gelet op de waarden van het open landschap en de invulling van andere opgaves zoals woningbouw. Dit vraagt om een gezamenlijke afweging met de stakeholders over de te maken keuzes voor de rol die deze regio vervult in de transitie van duurzame energie;
- Bij alle aspecten, maar met name het aspect recreatie en toerisme, missen wij naast de beoordeling van de effecten tijdens de aanleg ook de effecten op lange termijn. Hierbij is niet alleen de kruising van het bedoelde gebied van belang, maar wij willen ook dat het omliggende gebied bij deze beoordeling meegenomen wordt. Verder wordt het aspect 'landschap en cultuurhistorie' voor de tracéalternatieven op zee en binnen wateren niet beoordeeld. Het Haringvliet vormt echter een belangrijk onderdeel van het landschap. Ook hier bevinden zich verschillende landschapselementen (zoals de ondiepten, eilandjes, slikken, oevers en strandjes) die bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit. Om die reden zou het aspect 'landschap en cultuurhistorie' wel moeten worden meegewogen. Tot slot pleiten wij bij dit beoordelingskader ook voor het betrekken van de kust- en oeverrecreatie. Het tracé door zee/binnenwateren heeft door de kruising van de primaire waterkering direct effect op de omliggende kust/oevers.

Tot slot

Wij onderkennen dat het geen gemakkelijke opgave is, met vele belangen om mee te wegen. Wij vertrouwen erop dat in het vervolgtraject onze uitgangspunten en belangen zorgvuldig meegenomen blijven worden en dat u ons en onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties blijft betrekken in het vervolgtraject. Bovendien werken we graag in gezamenlijkheid verder aan de ambtelijke en bestuurlijke gesprekken, waaronder ook een bezoek aan de regio.

gemeente
Goeree-Overflakkee

GEMEENTE
NISSEWAARD

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Nissewaard,

M. Visscher
Gemeentesecretaris

F. van Oosten
Burgemeester

Burgemeester en wethouders van de gemeente Hoeksche Waard,

D.E. Koops
Gemeentesecretaris

F.D. van Heijningen
Burgemeester

Burgemeester en wethouders van de gemeente Voorne aan Zee,

R. Heintjes
Gemeentesecretaris

J.P. Rehwinkel
Burgemeester

Burgemeester en wethouders van de gemeente Goeree-Overflakkee,

W. van Esch
Gemeentesecretaris

A. Grootenboer-Dubbelman
Burgemeester